

Vrijheid van meningsuiting

Instructiehandleiding

INHOUDSTAFEL

I. PRAKTISCHE FICHE	3
II. INSTRUCTIES.....	4
Korte inleiding op het instrument	4
Scenario	4
III. MEER INFORMATIE	6
De Democratiefabriek en de sleutelcompetentie en eindterm burgerschap	6

I. PRAKTISCHE FICHE

	Doelgroep	Alle leerjaren van het secundair onderwijs
	Aantal	Volledige klas
	Duur	1 lesuur
	Korte beschrijving	De leerlingen leren het wettelijk kader van vrijheid van meningsuiting kennen en analyseren in groepjes maatschappelijke gebeurtenissen. In een derde stap stellen zij hun eigen vrijheid van meningsuiting ter discussie.
	Doestellingen	Zich ervan bewust zijn dat het collectieve leven een evenwicht vereist tussen de noodzakelijke vrijheid van meningsuiting en een even noodzakelijke aandacht voor de effecten daarvan op de andere leden van de samenleving.
	Materiaal	Fiches 1, 2 en 3

II. INSTRUCTIES

Korte inleiding op het instrument

Wat betekent vrijheid van meningsuiting? Is die absoluut? Kan je alles zeggen wat je denkt en zoals je dat wilt?

Natuurlijk niet! We hebben in ons land een wettelijk kader dat de vrijheid van meningsuiting regelt, om misbruik ervan te beperken. Zo wordt een evenwicht gezocht tussen de fundamentele vrijheid om uit te drukken wat je denkt en de gevolgen van onze uitspraken op de personen over wie we spreken. Het gaat erom zowel de vrijheid van meningsuiting als de waardigheid van de betrokken personen te beschermen.

Scenario

TIMING	ACTIVITEITEN	MATERIAAL
10'	Verdeel de klas in vijf groepen. Het is het beste de groepen willekeurig te vormen. Kennismaking met het wettelijk kader Met de hulp van fiche 1 leren de leerlingen het wettelijk kader rond vrijheid van meningsuiting kennen.	Fiche 1
5'	Verdeling van de cases over vrijheid van meningsuiting De leerkracht geeft elke groep een case. De groep bekijkt die en bespreekt die snel.	Fiche 2
15'	Analyse van de cases Elke groep vult fiche 3 in. De bevat een tabel op basis waarvan ze in detail de case kunnen analyseren en kunnen pleiten voor of tegen dit standpunt. Daarna moeten ze het vergelijken met het bestaande wettelijk kader.	Fiche 3
15'	En jullie? Kunnen jullie je op deze manier uitdrukken? De leerlingen, nog steeds in groepjes, bekijken vijf situaties waarin ze zelf aan zet zijn, uitgelegd in fiche 4 .	Fiche 4

	Ze vullen deze fiche aan door te verwijzen naar het wettelijk kader. Wat mag wel en wat mag niet volgens de wet?	
5'	<p>Conclusie</p> <p>Waarom is het nodig de vrijheid van meningsuiting wettelijk te regelen? Wat zouden de gevolgen zijn van een absolute vrijheid van meningsuiting? En van géén vrijheid van meningsuiting?</p>	

III. MEER INFORMATIE

De Democratiefabriek en de sleutelcompetentie en eindterm burgerschap

Eindtermen tweede graad

Een bezoek aan de Democratiefabriek en het uitvoeren van deze activiteit na het bezoek, kaderen binnen de volgende eindtermen voor de tweede graad:

Sleutelcompetenties	Finaliteit	Eindtermen
Burgerschap	Doorstroom	<p>07.01 De leerlingen lichten de betekenis, de principes en de werking van de democratische rechtsstaat en hun verantwoordelijkheid daarin toe.</p> <p>07.02 De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.</p> <p>07.03 De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.</p> <p>07.04 De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.</p>
	Arbeidsmarkt	<p>07.01 De leerlingen lichten de betekenis, de principes en de werking van de democratische rechtsstaat en hun verantwoordelijkheid daarin toe.</p> <p>07.02 De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.</p>

		<p>07.03 De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.</p> <p>07.04 De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.</p>
	Dubbele	<p>07.01 De leerlingen lichten de betekenis, de principes en de werking van de democratische rechtsstaat en hun verantwoordelijkheid daarin toe.</p> <p>07.02 De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.</p> <p>07.03 De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.</p> <p>07.04 De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.</p>
Historisch bewustzijn	Doorstroom	<p>08.04 De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.</p> <p>08.09 De leerlingen analyseren de invloed van hun eigen standplaatsgebondenheid en die van anderen</p>

		op historische beeldvorming met betrekking tot de bestudeerde periodes.
	Arbeidsmarkt	<p>08.02 De leerlingen vergelijken bronnen over eenzelfde historisch fenomeen met aandacht voor betrouwbaarheid.</p> <p>08.03 De leerlingen lichten de betekenis toe van historische fenomenen.</p> <p>08.04 De leerlingen leggen aan de hand van voorbeelden gelijkenissen, verschillen en verbanden uit tussen vroeger en nu.</p>
	Dubbele	<p>08.04 De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.</p> <p>08.08 De leerlingen lichten de invloed toe van de eigen standplaatsgebondenheid en die van anderen op historische beeldvorming met betrekking tot de bestudeerde periodes.</p> <p>08.09 De leerlingen lichten de betekenis toe die men geeft aan historische fenomenen uit de bestudeerde periodes.</p>
Nederlands	Doorstroom	02.03 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.

		<p>02.06 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>02.08 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p> <p>02.10 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p>
	Arbeidsmarkt	<p>02.03 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>02.05 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>02.07 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p>
	Dubbele	<p>02.03 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>02.05 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>02.07 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p>

		02.09 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
Ruimtelijk bewustzijn	Doorstroom	09.09 De leerlingen illustreren de invloed van de persoonlijke en maatschappelijke context van mensen op ruimtelijke beeldvorming.
	Arbeidsmarkt	09.05 De leerlingen illustreren de invloed van de persoonlijke en maatschappelijke context van mensen op ruimtelijke beeldvorming.
	Dubbele	09.08 De leerlingen illustreren de invloed van de persoonlijke en maatschappelijke context van mensen op ruimtelijke beeldvorming.
Sociaal-relatieve competenties	Doorstroom	05.01 De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.
	Arbeidsmarkt	05.01 De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.
	Dubbele	05.01 De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.

Leercompetenties	Doorstroom	13.4 De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier.
	Arbeidsmarkt	13.4 De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier.
	Dubbele	13.4 De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier.
Ondernemingszin	Doorstroom	15.02 De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria.
	Arbeidsmarkt	15.02 De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria.
	Dubbele	15.02 De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria.

Eindtermen derde graad

Een bezoek aan de Democratiefabriek en het uitvoeren van deze activiteit na het bezoek, kaderen binnen de volgende eindtermen (na modernisering) voor de derde graad:

Sleutelcompetenties	Finaliteit	Eindtermen
Burgerschap	Doorstroom	<p>07.01 De leerlingen reflecteren over de betekenis, de principes en de werking van de democratische rechtsstaat en hun verantwoordelijkheid daarin.</p> <p>07.02 De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.</p> <p>07.03 De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.</p> <p>07.04 De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.</p>
	Arbeidsmarkt	<p>07.01 De leerlingen reflecteren over de betekenis, de principes en de werking van de democratische rechtsstaat en hun verantwoordelijkheid daarin.</p> <p>07.02 De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.</p> <p>07.03 De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.</p>

		<p>07.04 De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.</p>
	Dubbele	<p>07.01 De leerlingen reflecteren over de betekenis, de principes en de werking van de democratische rechtsstaat en hun verantwoordelijkheid daarin.</p> <p>07.02 De leerlingen reflecteren over het relationele, gelaagde en dynamische karakter van identiteit.</p> <p>07.03 De leerlingen lichten toe hoe verschillende vormen van diversiteit verrijkend en uitdagend zijn voor het samenleven.</p> <p>07.04 De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.</p>
Historisch bewustzijn	Doorstroom	<p>08.03 De leerlingen lichten kenmerken toe van interculturele contacten tussen westerse en niet-westerse samenlevingen uit de moderne en hedendaagse tijd.</p> <p>08.04 De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.</p>

		<p>08.09 De leerlingen lichten betekenissen toe die men geeft aan actuele fenomenen en historische fenomenen uit de bestudeerde periodes.</p> <p>08.10 De leerlingen analyseren de invloed van de eigen standplaatsgebondenheid en die van anderen op historische beeldvorming met betrekking tot de bestudeerde periodes.</p>
	Arbeidsmarkt	<p>08.02 De leerlingen vergelijken bronnen over historische fenomenen met aandacht voor betrouwbaarheid.</p> <p>08.03 De leerlingen lichten betekenissen toe van historische fenomenen uit westerse en niet-westerse samenlevingen.</p> <p>08.04 De leerlingen lichten mythevorming van een historisch fenomeen toe.</p>
	Dubbele	<p>08.03 De leerlingen lichten kenmerken toe van interculturele contacten tussen westerse en niet-westerse samenlevingen uit de moderne en hedendaagse tijd.</p> <p>08.04 De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.</p> <p>08.08 De leerlingen analyseren de invloed van de eigen standplaatsgebondenheid en die van anderen</p>

		<p>op historische beeldvorming met betrekking tot de bestudeerde periodes.</p> <p>08.09 De leerlingen lichten betekenissen toe die men geeft aan historische fenomenen uit de bestudeerde periodes.</p>
Nederlands	Doorstroom	<p>02.03 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>02.06 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>02.08 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p> <p>02.10 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>02.13 De leerlingen onderzoeken het effect van taaluitingen, taalvariëteiten en talen op identiteitsvorming en sociale omgang.</p>
	Arbeidsmarkt	<p>02.03 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>02.05 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p>

		<p>02.09 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>02.12 De leerlingen illustreren de relatie tussen taal en identiteitsvorming.</p>
	Dubbele	<p>02.03 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.</p> <p>02.06 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.</p> <p>02.08 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.</p> <p>02.10 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.</p> <p>02.13 De leerlingen illustreren het effect van taaluitingen, taalvariëteiten en talen op identiteitsvorming en sociale omgang.</p>
Ruimtelijk bewustzijn	Doorstroom	09.05 De leerlingen situeren absoluut en relatief personen, plaatsen, patronen en processen op relevante ruimtelijke schaalniveaus.

	Arbeidsmarkt	09.05 De leerlingen situeren absoluut en relatief personen, plaatsen, patronen en processen op relevante ruimtelijke schaalniveaus.
	Dubbele	09.11 De leerlingen situeren absoluut en relatief personen, plaatsen, patronen en processen op relevante ruimtelijke schaalniveaus.

Sociaal-relatieve competenties	Doorstroom	05.01 De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.
	Arbeidsmarkt	05.01 De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.
	Dubbele	05.01 De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.

Leercompetenties	Doorstroom	13.4 De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier.
	Arbeidsmarkt	13.4 De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier.
	Dubbele	13.4 De leerlingen zoeken doelgericht informatie in diverse bronnen en verwerken die op een kritische en systematische manier.
Ondernemingszin	Doorstroom	15.02 De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria.
	Arbeidsmarkt	15.02 De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria.
	Dubbele	15.02 De leerlingen genereren creatieve ideeën om een probleem op te lossen en bespreken de uitvoerbaarheid ervan aan de hand van criteria.

Gerelateerde workshops

Discrimin'actie:

<https://www.belvue.be/nl/activities/discriminactie>

Democracy:

<https://www.belvue.be/nl/activities/democraciy>